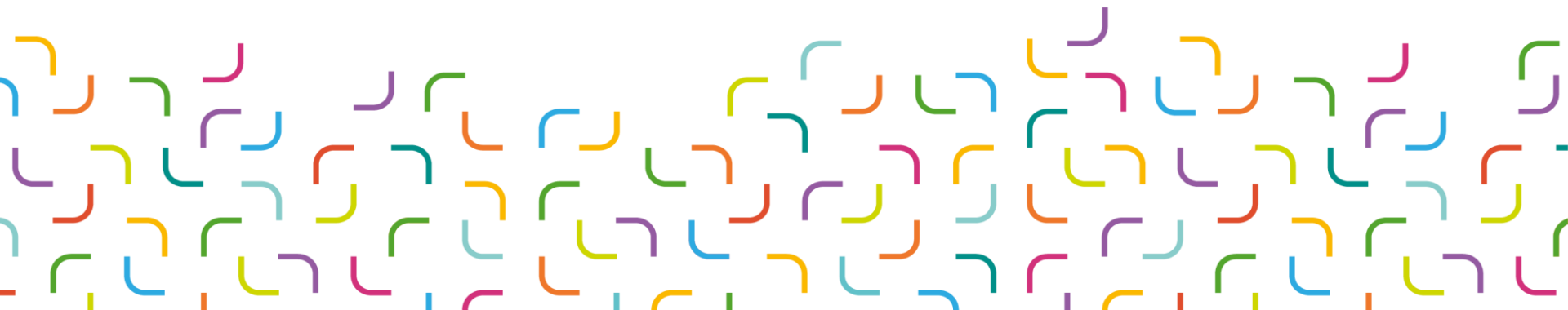

“Ik snap niet waarom je dat niet gewoon doet” Verminderd ziekte-inzicht na hersenletsel

Ieke Winkens

Pubquiz

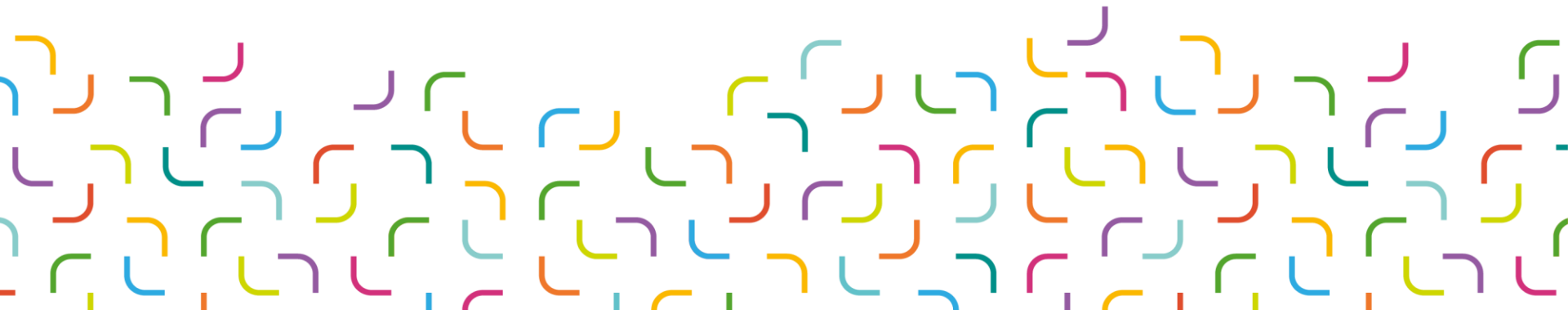
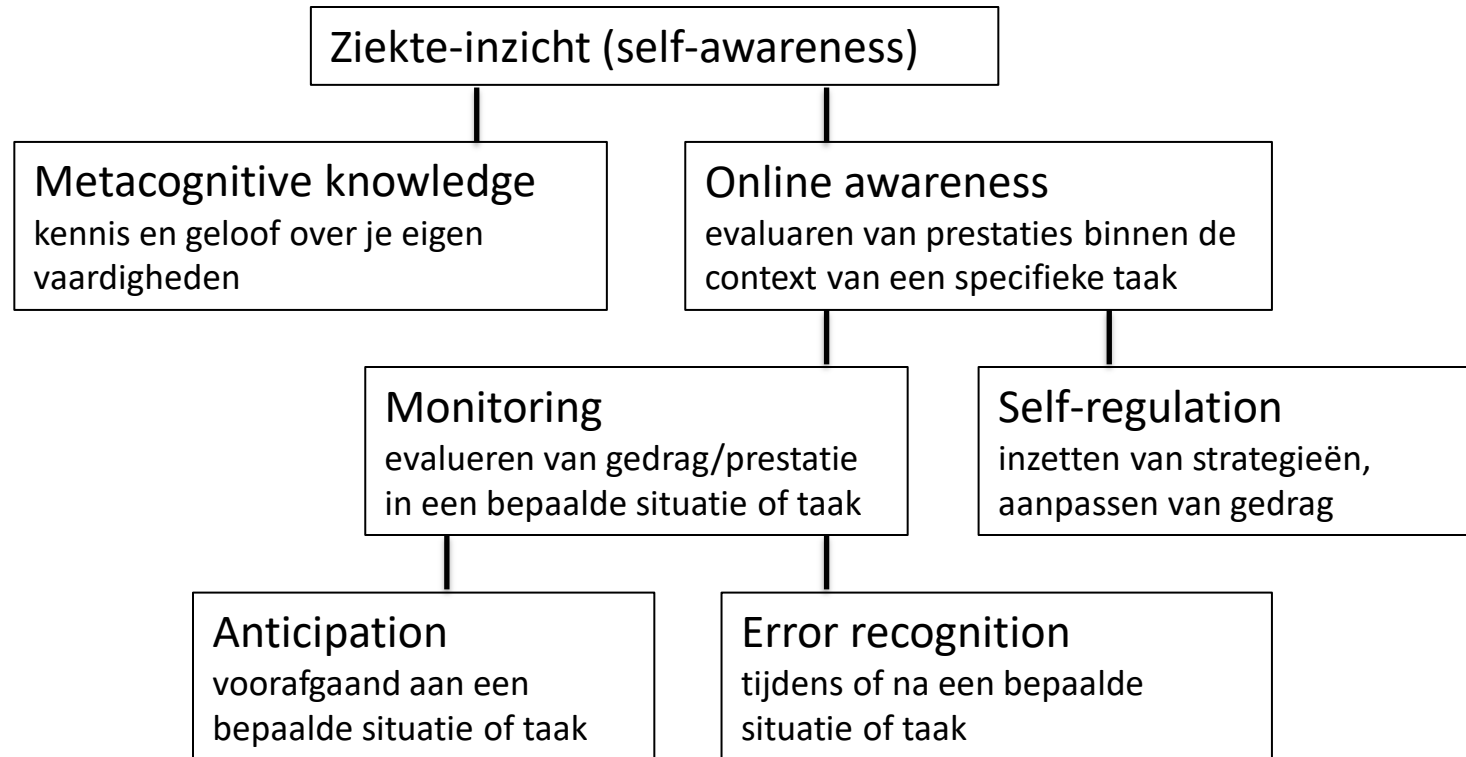
Wie is dit?

- a) Easy peasy, Basil Fawlty! Kom maar op met de volgende vraag!
- b) Ah ja, Basil Fawlty, dat wilde ik ook zeggen...
- c) Mijn buurman riep het antwoord al voordat ik zelf na kon denken
- d) Wat een stomme vraag, alleen oude mensen weten dit!

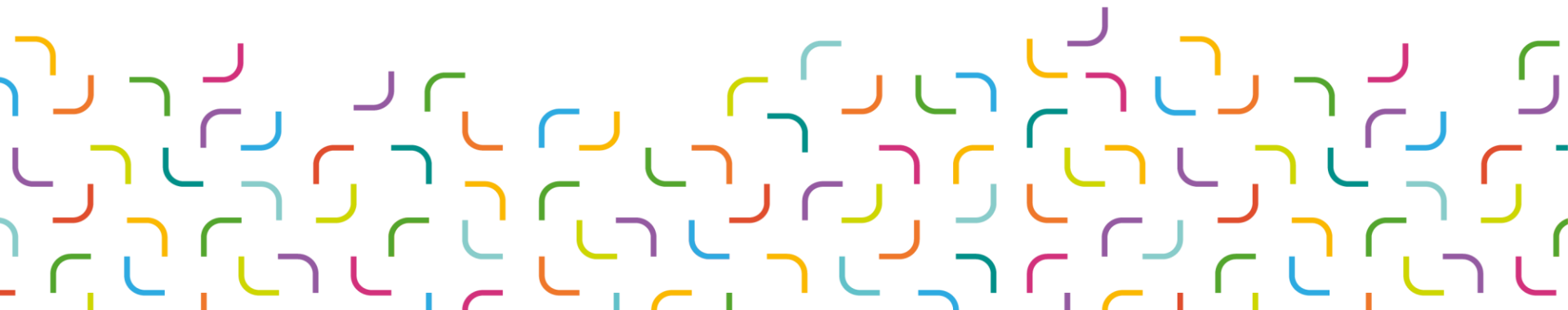
Wat is ziekte-inzicht?

Kennis over jezelf, je zwakke punten, en over problemen die je ervaart of in de toekomst zult ervaren (Sansone et al., 2021; Togliani and Kirk, 2000).

Verminderd ziekte-inzicht

- └ Minder bewust van veranderingen in gedrag of cognitieve functies
- └ Niet goed inschatten wat de gevolgen van deze veranderingen zijn voor functioneren in het dagelijks leven
- └ Geen behoefte aan revalidatiebehandeling, of daar het nut niet van inzien
- └ Minder kans op herstel, minder kans op terug deelnemen aan de maatschappij zoals terugkeer naar werk
- └ 30-97% van de mensen met hersenletsel

Oorzaken van verminderd ziekte-inzicht

└ Neurocognitief

- └ neurologische schade, beschadigd hersennetwerk
- └ cognitieve problemen (bv. geheugen)

Perplex, verbazing, weinig emotionele reactie
"O echt? Als jij het zegt"

└ Psychologisch

- └ persoonlijkheid
- └ psychologische afweermechanismen

Argumenten, emotie

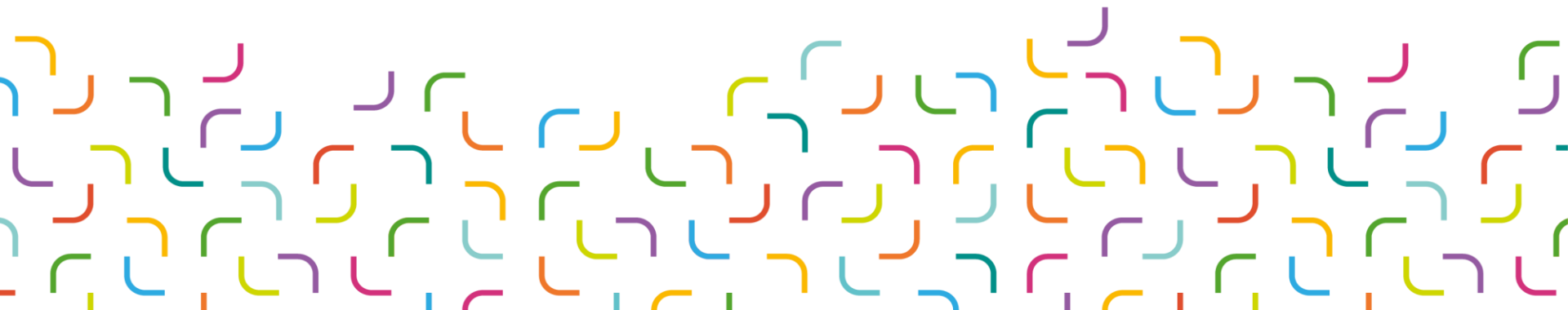
"Ja, maar."

"Maar deze test zegt niets over het dagelijks leven"

"Wat weet jij ervan!"

└ Sociale factoren

└ Omgevingsfactoren

Evaluëren van verminderd ziekte-inzicht

Vragenlijsten

- inschatting van functioneren in dagelijks leven
- discrepantie tussen mening cliënt en naaste of behandelaar

Awareness Questionnaire
Patient Competency Rating Scale

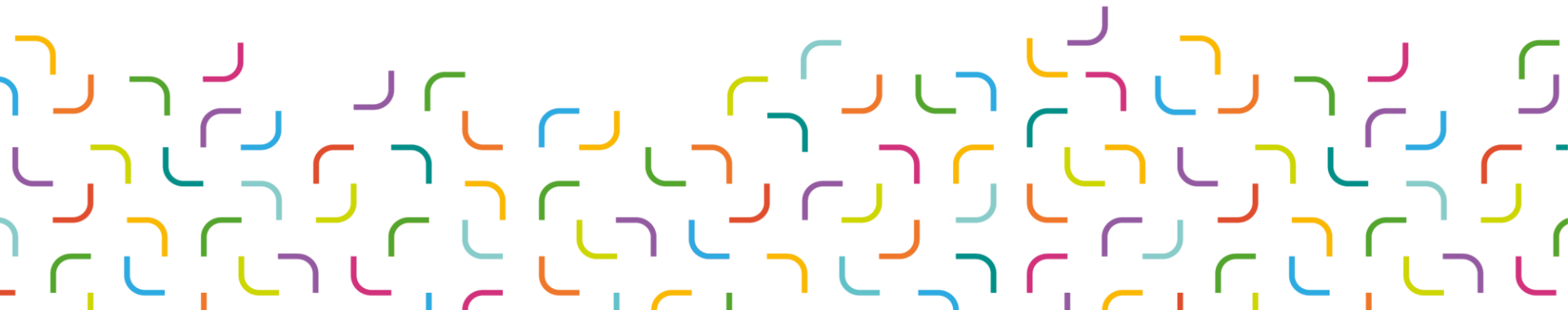
Performance based measures

- discrepantie tussen daadwerkelijk gedrag, of prestatie op een taak, en de mate van vertrouwen die iemand daarin heeft
- voor, na of tijdens een taak

“Hoe goed denk je dat je dit gaat doen/gedaan hebt?”
“Hoe zeker ben je er van dat dit antwoord goed is?”

Observatie door professional

Self-Regulation Skills Interview
Self-Awareness in Daily Life-3

Formule voor duurzame gedragsverandering

(Appelo, 2014)

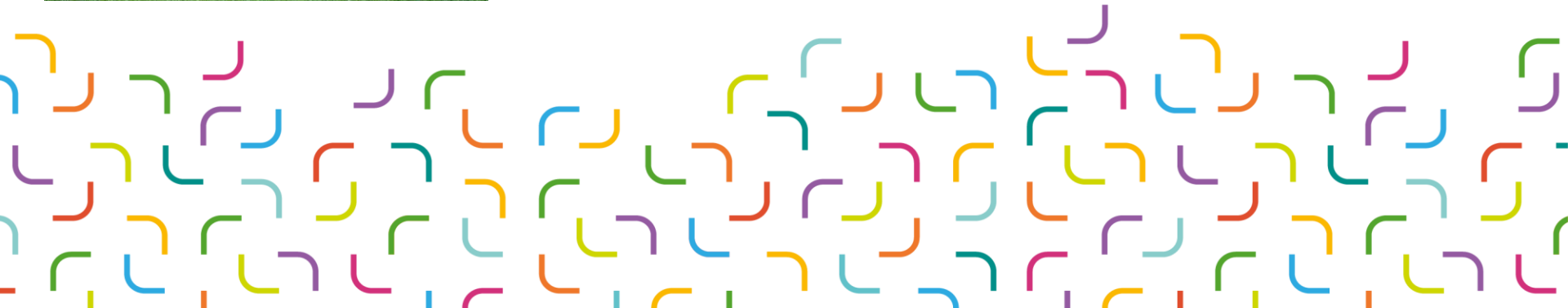
Duurzame
Gedragsverandering

Discipline

$$DG = f(L \times D \times IA)$$

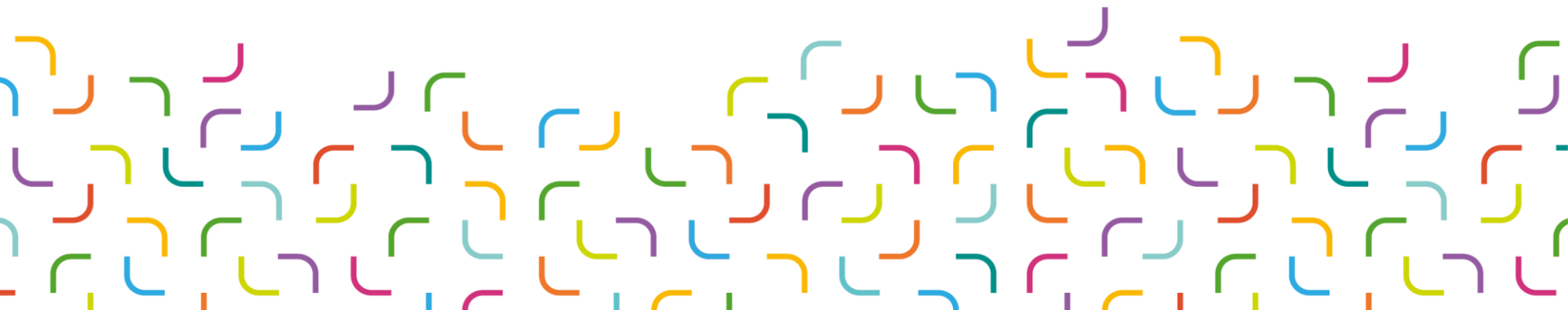
Lijden

Interne Attributie

Omgaan met verminderd ziekte-inzicht

- ┌ Effectieve behandelelementen (Engel et al., 2019)
 - ┌ oefenen van real-life, voor de cliënt relevante, taken
 - ┌ feedback (audio/visueel)
 - ┌ Socratisch
- ┌ Socratisch motiveren
 - ┌ in contact kunnen blijven met de cliënt
 - ┌ vergroten van bereidheid om te werken aan een probleem

Socratisch omgaan met verminderd ziekte-inzicht

└ Voor de taak

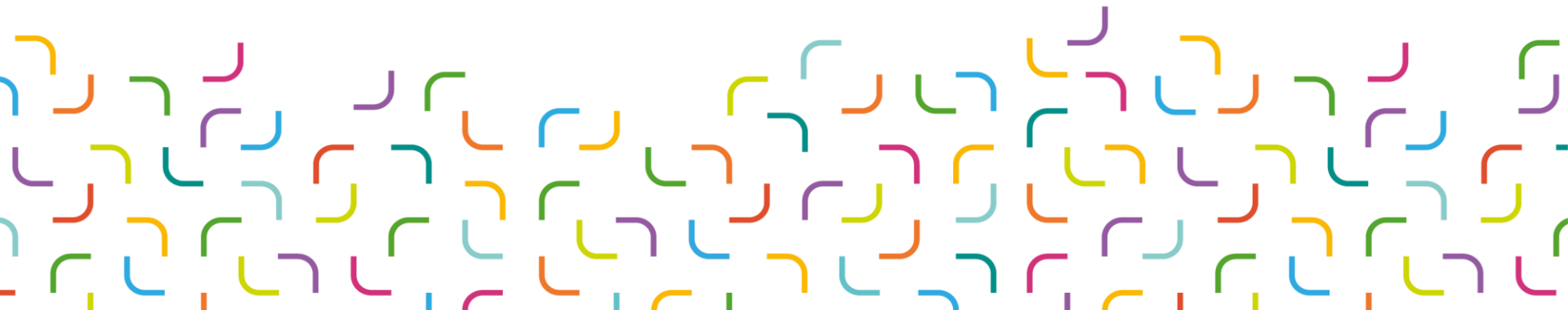
- └ “Hoe verwacht je dat je het gaat doen?”
- └ “Welke valkuilen verwacht je, en hoe houd je daar rekening mee?”

└ Tijdens de taak

- └ Corrigeert iemand zichzelf? Vraagt hij om hulp?
- └ Geef een hint (“Kijk nog eens”; “Heb je hier al op gelet?”)
- └ Corrigeer (“Kijk hier eens, dit is de informatie die je nodig hebt”)
- └ Evalueer (“Wat gebeurde er?”; “Hoe kun je dit de volgende keer voorkomen?”)

└ Na de taak

- └ “Hoe heb je het gedaan?”
- └ “Wat ging goed, en wat kan beter”? “Ik zag bijvoorbeeld dat je ..”; Waar ga je de volgende keer rekening mee houden?”

Tot slot

Begrijpen hoe hersenletsel het ziekte-inzicht van mensen kan veranderen, en kennis hebben van het ziekte-inzicht van cliënten, kan veel frustratie wegnemen bij alle partijen.

De behandelaar begrijpt beter waarom iemand nog niet in beweging komt, kan de frustratie wegnemen bij de naaste van de persoon met hersenletsel, en kan in het tempo van de persoon met hersenletsel laten zien hoe het leven is veranderd en wat deze zelf daaraan kan doen.

